



**Gemeente
Haarlem**



Agenda voor de Sport 2020+

29 september 2020
Jeugd, onderwijs en Sport
Team Sport

Inhoudsopgave

Voorwoord	4
1. Inleiding	5
1.1 Herijking van het beleid	5
1.2 Het goede behouden en aanscherpen	7
2. Bouwstenen Agenda 2020+	9
2.1 Fundament van het sportbeleid	9
2.2 Thema's sportbeleid	9
2.3 Lerend beleid en monitoringsplan	9
2.4 Schematische weergave Agenda 2020+	10
3. Basisprincipes, missie, visie en ambitie	11
3.1 Basisprincipes: 'Inwoner (sporter) centraal' en 'Netwerkvorming'	11
3.2 Missie	12
3.3 Visie	13
3.4 Ambitie	13
4. Basis van beleid: de sporteigen aanpak	14
4.1 Sportaccommodatiebeleid: duurzaam, toegankelijk, duidelijk en uitdagend	14
4.2 Sportstimuleringsbeleid: gericht en met heldere speerpunten	17
5. Meer met sport: integrale aanpak	22
5.1 Ruimte voor nieuwe vormen van sport en bewegen	22
5.2 Sport en bewegen in relatie tot het sociaal domein	25
6. Monitoring en lerend beleid	27
6.1 Monitoringsplan op twee niveaus	27
7. Financiën	29

8.	Bronnen	30
9.	Bijlagen	31
	Bijlage 1 Monitoringsplan	31
	Bijlage 2 Taak- en rolomschrijving	34
	Bijlage 3 Lijst sportverenigingen	36

Voorwoord

Voor u ligt de Haarlemse Agenda Sport voor de komende jaren. Als wethouder Sport van deze gemeente durf ik te zeggen dat ik hier trots op ben! Niet dat u nu een heel nieuw verhaal gaat lezen of zaken gaat tegenkomen die de Haarlemse sportwereld op zijn kop gaan zetten. Deze nota is een vervolg op het prima bestaande Haarlemse sportbeleid waar steeds meer puntjes op de i worden gezet.

Haarlem is een sportstad: de sportaccommodaties liggen dichtbij waar mensen wonen, er is een rijk en actief verenigingsleven en we investeren in goede, veilige, toegankelijke, betaalbare en duurzame sportvoorzieningen. Daarom brengt Haarlem toppers voort zoals badmintonvereniging Duinwijk, de oudste voetbalclub van Nederland HFC Haarlem, de internationaal befaamde Haarlemse Honkbalweek en basketbal van Triple ThreaT.

Sport is belangrijk omdat het zoveel functies heeft: gezondheid, meedoen, leren tegen je verlies te kunnen, vrienden maken en ontspanning. Maar sport heeft ook een rol in opvoeden, integreren en het voorkomen van eenzaamheid. Daarom heeft gemeente Haarlem een duidelijke visie op sport in de stad: in Haarlem moet iedereen die dat wil, kunnen sporten om (van jongs af aan) het plezier van bewegen te ervaren. Gemeente Haarlem gelooft in de positieve kracht van sport en zoekt samenwerking om een bijdrage te leveren aan maatschappelijke vraagstukken. Haarlem zet zich in voor goede sportaccommodaties en een uitdagend sportaanbod voor iedereen om alle Haarlemmers blijvend fysiek en sociaal in beweging te brengen. Voor klein en groot, jong en oud: in Haarlem hoort sport erbij!

In Haarlem is de sport goed op orde, maar we mogen niet stilstaan. We moeten meegaan met de tijd, nieuwe vragen, nieuwe ontwikkelingen of de nieuwe realiteit. In eerste instantie legt de gemeente de basisvoorziening voor sport aan en onderhoudt dit. Daar gaat het grootste deel van het sportbudget naartoe. Dit biedt mensen de mogelijkheid om samen hún sport te organiseren, waar ze trots op zijn, die ze graag beoefenen en waar ze zich voor in willen zetten. Dat is voor een gemeente de ideale situatie en daarin investeren wij graag. Deze basis is essentieel om óók de maatschappelijke waarde te vergroten. Sport is zoveel meer dan alleen de fysieke component. Het brengt mensen in beweging, brengt mensen bij elkaar. Dat is de grote meerwaarde van de sport!

Merijn Snoek,
Wethouder Sport



Foto: Bibi Veth

1. Inleiding

Haarlem is trots op het zeer diverse sport- en beweegaanbod en het rijke verenigingsleven in onze stad. Partners uit de sport, onderwijs, zorg en welzijn zijn positief over het beleid uit de Agenda's voor de Sport 2010 – 2014 en 2015 – 2019. De uitgangspunten uit dat beleid zijn grotendeels actueel. Daarom wordt behouden wat goed is en aangescherpt waar dat nodig is. Daarnaast heeft Haarlem in het beleid aandacht voor alle landelijke speerpunten voor de sport zoals benoemd in het Nationaal Sportakkoord (2018)¹.

Het sportlandschap in Nederland is altijd in beweging en behoeften en voorkeuren van (sportende) inwoners veranderen (Rapportage Sport 2018 Sociaal Cultureel Planbureau²). Nieuwe vormen van sport worden populairder en flexibiliteit in bijvoorbeeld tijdstip en plaats worden belangrijker. Zonder de rode draad van het voorgaande sportbeleid te wijzigen, wordt met accentverschuivingen binnen het beleid ingespeeld op deze ontwikkelingen.

1.1 Herijking van het beleid

Het beleid van 2010 – 2019 is onderzocht door sportbureau Team Sportservice. Voor de herijking is gesproken met verschillende betrokkenen die het beleid uitvoeren. De gesprekken vonden plaats op basis van stellingen over de belangrijkste uitgangspunten van de eerdere Agenda's voor de Sport. Richtinggevend waren de vragen: "hebben we het goed gedaan", "is het goede gedaan" en "was de impact groot genoeg"? Deze vragen sluiten aan bij de betekenis van het woord 'herijken', het bijstellen van de meetinstrumenten. Bepaalde uitkomsten van de gesprekken zijn verfijnd met inzichten uit een analyse van lokale en landelijke trends en ontwikkelingen. Op basis van de conclusies van het onderzoek zijn de uitgangspunten van het sportbeleid van de afgelopen tien jaar geactualiseerd en geconcretiseerd voor deze Agenda voor Sport de 2020+. In deze paragraaf zijn de belangrijkste conclusies vanuit de herijking samengevat.

Uitgangspunten van het sportbeleid zijn consistent

Het Haarlemse sportbeleid richtte zich in de voorgaande Agenda's voor de Sport op het mogelijk maken van sporten en bewegen voor iedere Haarlemmer. Om dit mogelijk te maken investeerde de gemeente zowel in sportaccommodaties (Agenda voor de Sport 2010-2014) als het stimuleren van het gebruik hiervan (Agenda voor de Sport 2015-2019). Deze uitgangspunten en de bijbehorende missies en visies zijn actueel. Opvallend is dat de twee thema's binnen het sportbeleid – sportaccommodatiebeleid en sportstimuleringsbeleid – versnipperd zijn over de Agenda's voor de Sport 2010-2014 en 2015-2019. Uit de herijking bleek de behoefte om een meer integrale visie op beide thema's te ontwikkelen.

Sport- en beweeggedrag van inwoners moet écht centraal staan

Door een integrale visie op sportaccommodatie- en sportstimuleringsbeleid kan de sportieve infrastructuur worden geoptimaliseerd voor zowel de actieve als de inactieve inwoners. Door uit te gaan van de inwoner en de verschillen in beweeggedrag van deze inwoner, kan gericht worden ingespeeld op motieven en belemmeringen om (opnieuw) te gaan sporten en bewegen. Het

¹ De minister van Sport (ministerie van VWS), gemeenten (Vereniging Sport en Gemeenten) en sportbonden (NOC*NSF) hebben in 2019 samen met de provincies, tal van maatschappelijke organisatie en bedrijven een Nationaal Sportakkoord gesloten. In het Nationaal Sportakkoord zijn zes ambities geformuleerd: 1. Inclusief sporten & bewegen; 2. Duurzame sportinfrastructuur; 3. Vitale sport- en beweegaanbieders; 4. Positieve sportcultuur; 5. Vaardig in bewegen; 6. 'Topsport die inspireert'.

² De Rapportage sport 2018 is de zesde editie in een reeks sinds 2003, waarin onderzoekers van Mulier Instituut, SCP en andere onderzoeksinstituten de belangrijkste sportgerelateerde trends en ontwikkelingen hebben gebundeld en becommentarieerd.

categoriseren van inwoners (verklarend model sportdeelname³) en het uitgaan van veranderende behoeftes gedurende levensfasen van mensen (model levensfasebenadering⁴) worden binnen de herijking als instrumenten genoemd om meer inzicht te krijgen in motieven en belemmeringen van zowel actieve als inactieve groepen inwoners.

Uitdagende sportaccommodaties wenselijk en gebruik beter in beeld

Om in te kunnen spelen op behoeften en belemmeringen van (in-)actieve sporters is een goede sportieve infrastructuur nodig. Daarnaast moeten de sportaccommodaties een bijdrage leveren aan vitale sportverenigingen. Om dit te bereiken zijn naast kwalitatief goede en toegankelijke sportaccommodaties⁵ meer 'uitdagende' sportaccommodaties gewenst: accommodaties en beheersvormen die aansluiten bij veranderende behoeften van alle inwoners en sportverenigingen. Om dit te bereiken is het allereerst belangrijk om inzicht te hebben in het gebruik van de accommodaties en de (veranderende) behoefte van (nieuwe) partijen. Vervolgens kan in overleg met de gebruikers en de sportverenigingen nagedacht worden over aanpassingen in functies en beheersvormen van de accommodatie. Partners geven aan dat daarbij soms een meer sturende rol van de gemeente wordt verwacht.

Effectiever sportstimuleringsbeleid door 'Inwoner (sporter) centraal' en 'Netwerkvorming'

Het sportstimuleringsbeleid moet zich richten op een optimale aansluiting tussen het sportaanbod (verenigingen en accommodaties) en de motieven en belemmeringen van de inwoners. Door daarbij gebruik te maken van bestaande netwerken in het veld en het centraal stellen van de inwoner wordt de uitvoering efficiënter en effectiever. Buurtsportcoaches, SportSupport en SRO⁶ spelen een cruciale rol in het sportstimuleringsbeleid. Zij waarderen de vrijheid die zij krijgen binnen de uitvoering van hun opdracht en zien dit als een cruciale succesfactor. Wel geven zij aan behoefte te hebben aan een helder beleidskader inclusief scherp geformuleerde doelstellingen en handvatten om de uitvoering te evalueren en bij te stellen. Lerend beleid (zie hoofdstuk 6) wordt genoemd als instrument voor een feedback en verbetercyclus. Aan de hand van de uitgangspunten 'Inwoner (sporter) centraal' en 'Netwerkvorming' kan het beleidskader geconcretiseerd worden.

Een integrale aanpak is nodig bij complex op te lossen (beweeg-)achterstanden

De afgelopen jaren is binnen het sportbeleid meer focus op sport in het sociaal domein gekomen. Geprobeerd is om sport ook toegankelijk te maken voor doelgroepen met (beweeg) achterstanden die moeilijk op te lossen zijn. Uit de herijking blijkt dat voor een succesvolle samenwerking binnen het sociaal domein een meer integrale samenwerking nodig is met andere beleidsterreinen en met partners die de groep kwetsbare inwoners kan vinden en binden⁷. Hierdoor kan efficiënter gewerkt worden en de impact van sport in het sociaal domein worden vergroot. De waarde van sport en bewegen kan geconcretiseerd worden met het model 'Positieve gezondheid'. Dit model wordt door verschillende partners binnen het sociaal domein in Haarlem al toegepast. Door dit model worden beleidsdoelstellingen van verschillende afdelingen bij elkaar gebracht en wordt de samenwerking versterkt door gezamenlijk hetzelfde doel na te streven.

³ Welke factoren zijn te onderscheiden in de keuze van mensen om wel of niet te sporten en in hoeverre zijn die factoren met beleid te veranderen? Het verklarend model van sportdeelname geeft inzicht in de relaties tussen diverse factoren en in de verklarende waarde ervan voor verschillen in sportdeelname. Zie de publicatie 'Kansen op sportieve groei'.

⁴ De motivaties en belemmeringen voor sporten verschillen per persoon en vooral: per levensfase. Zie het artikel 'Motieven en belemmeringen om te sporten en bewegen'.

⁵ Dit betreft de bereikbaarheid en toegankelijkheid van buiten-, binnen- en zwemsportaccommodaties, inclusief alle ondersteunende ruimtes zoals kleedkamers, vergaderruimtes en kantines.

⁶ SportSupport Kennemerland voert het sportstimuleringsbeleid uit voor gemeente Haarlem. De meeste buurtsportcoaches zijn in dienst bij SportSupport. SRO Kennemerland B.V. voert het sportaccommodatiebeleid uit voor gemeente Haarlem. Zij zijn verantwoordelijk voor de exploitatie, beheer en onderhoud van de gemeentelijke binnen-, buiten- en zwemsportaccommodaties.

⁷ Denk aan onderwijs-, welzijn- en zorgorganisaties, zelforganisaties, jeugd- en jongerenwerk, wijkraden, belangenverenigingen, gezondheidsbeleid, schulden en minimabeleid en maatschappelijke ondersteuning.

Nieuwe verschijningsvormen van sport en bewegen leveren belangrijke bijdrage

Naast sporten bij de traditionele sportverenigingen sporten en bewegen Haarlemmers in toenemende mate in de openbare ruimte en met anders georganiseerde sporten/beweegvormen. Deze nieuwe beweegvormen spelen effectief in op behoeften en belemmeringen van inwoners. De markt regelt zichzelf en over het algemeen wordt er niet of nauwelijks een actieve rol van de overheid verwacht. Wel dragen deze vormen van sport en bewegen bij aan de gemeentelijke doelstelling om meer mensen in beweging te krijgen. Het sportbeleid op dit thema moet meer faciliterend en volgend zijn aan de behoefte van inwoners. Daarnaast is vaak een integrale aanpak noodzakelijk, omdat bijvoorbeeld de openbare ruimte (beweegvriendelijke omgeving) een gezamenlijke verantwoordelijkheid is van verschillende beleidsterreinen.

De gemeente vervult verschillende rollen en de relatie met het Sportakkoord

Gemeente Haarlem speelt afwisselend een faciliterende, regisserende en verbindende rol bij de uitvoering van het sportbeleid. Dit is afhankelijk van de ambitie, het beleidsinstrument of de situatie. Hoewel al deze rollen nog steeds nodig blijken is de beleidsvorming een steeds dynamischer proces, zoals blijkt uit onder andere het Haarlems Sportakkoord. Partners en klankbörgroepen kunnen in samenspraak met de gemeente een eigen invulling geven aan de beleidsdoelen. Dit versterkt het beleid. Per beleidsdoel hebben gemeente en partners daarbij een andere taak en rol.

1.2 Het goede behouden en aanscherpen

Het goede van het beleid van voorgaande jaren wordt behouden. Een goed areaal aan sportaccommodaties is nodig om het diverse sport- en beweegaanbod te faciliteren. De buitensportaccommodaties zijn de afgelopen tien jaar goed onderhouden en uitgebreid om de groei van de stad te kunnen opvangen. En beleid van voorgaande jaren wordt waar nodig aangescherpt. De binnensportaccommodaties krijgen de komende jaren een kwantitatieve en kwalitatieve impuls. De eerste stappen zijn al gezet met de multifunctionele (topsport)badmintonhal Duinwijck, de renovatie van het Kennemer Sportcenter en de start voor de nieuw te bouwen sporthal aan de Sportweg en gymzaal aan de Phoenixstraat. Hier blijft Haarlem op inzetten.

Daarnaast wordt het gebruik van de sportaccommodaties verder gestimuleerd. Sportverenigingen zijn een belangrijke succesfactor voor een hoge sportdeelname van inwoners en het gemeenschapsgevoel in de wijken. Het beleid blijft dan ook voor een groot deel gericht op het aanmoedigen en versterken van deze verenigingen. Veel sportverenigingen verbreedden hun maatschappelijke rol. Zo zijn er verenigingen die hun kantine en accommodatie inzetten als buurtfunctie, die sportaanbod verzorgen voor kwetsbare doelgroepen en zich inzetten voor een gezonde leefstijl bij de jeugd door het invoeren van een gezonde sportkantine, rookvrije sportaccommodatie en (geen)alcoholbeleid. De 'kracht van sport' binnen het sociaal domein wordt ook in de komende jaren benut.

In principe zijn voor elke Haarlemmer voorwaarden aanwezig om te sporten en bewegen op eigen niveau. Dit is terug te zien in het relatief hoge percentage inwoners dat voldoet aan de Nederlands Norm Gezond Bewegen (67,1%)⁸. Haarlem scoort ten opzichte van het landelijk gemiddelde relatief hoog. Ook scoort Haarlem landelijk gezien hoog op het gebied van het aantal publieke

⁸ Percentage Haarlemmers ouder dan 19 jaar dat voldoet aan de Nederlandse Norm Gezond Bewegen is 67,1%, het landelijke gemiddeld is 63% (2016). Bron: waarstaatjegemeente.nl

sportaccommodaties en de gemiddelde afstand tot een sportaccommodatie⁹. Met het beleid wordt dit behouden.

De afgelopen tien jaar zijn verschillende nieuwe sporten zoals beachvolleybal, Sledge hockey (Para ijshockey), Picklebal (mix van tennis en badminton) en Padel (mix van tennis en squash) in Haarlem gekomen. Ook zijn er in de afgelopen jaren weer veel sportieve evenementen georganiseerd. Evenementen die al jaren worden georganiseerd zoals de SportIn tijdens de kerstvakantie, het loopevenement de Halve van Haarlem, de Grachtenloop dwars door de binnenstad en de Haarlemse Honkbalweek dankzij een succesvolle herstart. En nieuwe evenementen zoals de City Swim (zwemwedstrijd voor het goede doel door het Spaarne en de Haarlemse grachten), de Urban Trail (hardloopwedstrijd gecombineerd met cultuur) en de Super Hero Kidsrun in het Reinaldapark werden georganiseerd. Met het beleid voor de komende jaren blijft er ruimte voor nieuwe vormen van sport en het organiseren van evenementen.



Een foto uit het archief: Haarlemse Honkbalweek 2012. Foto: Hans Guldmond

Alle foto's in deze Agenda zijn van voor de uitbraak van het coronavirus.

⁹ Haarlem heeft 22,3 publieke sportaccommodaties per 10.000 inwoners, landelijk gemiddelde is 21,1 (2015). De gemiddelde Haarlemmer woont 0,43 km van de dichtstbijzijnde sportvoorziening, het landelijke gemiddelde is 0,8 km (2017).

2. Bouwstenen Agenda 2020+

In dit hoofdstuk worden de bouwstenen van de Agenda voor de Sport 2020+ als leeswijzer uiteengezet en kort toegelicht.

2.1 Fundament van het sportbeleid

In het Haarlemse sportbeleid staan twee belangrijke basisprincipes: 'Inwoner (sporter) centraal' en 'Netwerkvorming'. Inwoners zijn in twee verschillende groepen in te delen: inwoners die frequent sporten en/of inwoners met beweegachterstanden die eenvoudig zijn op te lossen (inactieven met kenmerken van frequente sporters) (groep 1) en inwoners met (beweeg)achterstanden die complexer zijn om op te lossen (groep 2). In hoofdstuk drie wordt dit toegelicht. Door deze verdeling kan beter ingespeeld worden op de behoeften van deze inwoners. Het doel hiervan is om meer mensen aan het bewegen te krijgen. Door het versterken van bestaande netwerken en/of nieuwe netwerken op te zetten (netwerkvorming), wordt het sportbeleid effectiever en efficiënter. Vanuit deze basisprincipes zijn de missie, visie en ambitie geactualiseerd. De basisprincipes en de missie, visie en ambitie vormen het fundament van het sportbeleid. De andere hoofdstukken van deze Agenda voor de Sport bouwen voort op dit fundament. In figuur 1 op de volgende pagina is deze basis in het geel aangegeven. In hoofdstuk drie wordt het fundament van het sportbeleid uiteengezet.

2.2 Thema's sportbeleid

Vanuit het fundament zijn de thema's van het sportbeleid aangescherpt en geconcretiseerd. Met in figuur 1 op de volgende pagina in het groen 'de sporteigen aanpak' aangegeven. Hierin zijn de thema's opgenomen die de essentie vormen en primair de verantwoordelijkheid zijn van het (traditionele) sportbeleid. En in het roze de 'integrale aanpak' waarbinnen de thema's zijn opgenomen die binnen het sportbeleid een gedeelde verantwoordelijkheid zijn van verschillende beleidsterreinen en sport één van de belanghebbenden is. Deze thema's zijn niet nieuw ten opzichte van de thema's binnen het oude sportbeleid¹⁰. Op basis van de herijking zijn de thema's wel aangescherpt en zijn er accentverschuivingen binnen de thema's doorgevoerd. In de hoofdstukken vier en vijf worden de thema's verder uitgewerkt.

2.3 Lerend beleid en monitoringsplan

Uit de herijking en het 213a-onderzoek Combinatiefunctionarissen in Haarlem¹¹ bleek dat er bij de uitvoeringsorganisaties (SportSupport en SRO) en de buurtsportcoaches behoefte is aan een helder kader waarbinnen zij vervolgens de vrijheid krijgen om het sportbeleid uit te voeren. Daarom is in de nieuwe Agenda voor de Sport 2020+ aandacht voor monitoring, feedback en evaluatie met de methode lerend beleid (feedback & verbetercyclus). In hoofdstuk zes worden dit principe en het monitoringsplan uitgelegd. Aan de hand van lerend beleid kan de aanpak en uitvoering van de thema's (genoemd bij 2.3) gedurende een beleidscyclus jaarlijks of zelfs per kwartaal bijgesteld worden. De methodiek wordt in samenwerking met de uitvoeringsorganisaties voor sport (SportSupport en SRO), Team Sportservice en Hogeschool InHolland ontwikkeld en

¹⁰ Thema's genoemd in de oude sportnota: Sport in het sociaal domein, Sportstimulering jeugd en ouderen, Verenigingsondersteuning, Beweegvriendelijke omgeving, Topsport en talentontwikkeling, (Top)sportevenementen, Accommodaties, Gelijke behandeling in de sport.

¹¹ Begin 2020 is een 213a-onderzoek naar de inzet, doeltreffendheid, successen en verbeterpunten van de combinatiefunctionarissen in Haarlem uitgevoerd.

geïmplementeerd. Daarnaast zijn indicatoren op macro- (gemeente) en mesoniveau (wijk) bepaald om de voortgang en effectiviteit van het sportbeleid op hoofdlijnen te volgen. In figuur 1 in het blauw aangegeven.

2.4 Schematische weergave Agenda 2020+

In onderstaand figuur 1 staan de bouwstenen van de nieuwe Agenda voor de Sport 2020+. Achter elk onderwerp staat tussen haakjes het nummer van het betreffende hoofdstuk met meer informatie.



Figuur 1 Structuur Agenda voor de Sport 2020+

3. Basisprincipes, missie, visie en ambitie

De missie, visie en ambitie uit de Agenda's voor de Sport 2010-2019 zijn grotendeels actueel en accuraat en kunnen op hoofdlijnen worden gehandhaafd. Op basis van twee basisprincipes ('Inwoner (sporter) centraal' en 'Netwerkvorming') zijn de missie en missie aangescherpt en zijn de ambitie en thema's van deze Agenda verder geoperationaliseerd.

3.1 Basisprincipes: 'Inwoner (sporter) centraal' en 'Netwerkvorming'

Door het toepassen van de basisprincipes 'Inwoner (sporter) centraal' en 'Netwerkvorming' wordt de uitvoering van het sportbeleid effectiever en efficiënter. Het geeft een beleidskader en richting voor de manier waarop beleidsinstrumenten ingezet worden.

'Inwoner (sporter) centraal'

Bij het eerste principe wordt gewerkt vanuit het sport- en beweegperspectief van inwoners. Daarvoor wordt onderscheid gemaakt tussen inwoners die al frequent sporten (groep 1a), inwoners die incidenteel sporten of met beweegachterstanden die eenvoudig zijn op te lossen (groep 1b) en inactieve inwoners met (beweeg)achterstanden die complex zijn om op te lossen¹² (groep 2). Voor frequente sporters en inwoners met eenvoudig op te lossen beweegachterstanden is het doel om te bepalen of het huidige aanbod voldoet. Wat zijn de motieven of belemmeringen om te bewegen en hoe veranderen deze met transities in de levensfasen¹³? Hierbij wordt gekeken naar zowel georganiseerde als ongeorganiseerde vormen van sporten en bewegen. Door de motieven en belemmeringen van inwoners centraal te stellen, wordt uitval voorkomen en toetreding tot de sport gestimuleerd. Voor inwoners met (beweeg)achterstanden, waarvoor de oplossing meer complex is, bestaat de aanpak uit een integrale samenwerking tussen maatschappelijk partners.

'Inwoner (sporter) centraal'
Om de sportdeelname te behouden en structureel te vergroten is het nodig om aan te sluiten op de persoonlijke motieven, wensen, voorkeuren en mogelijkheden van de vele verschillende groepen in de Haarlemse samenleving.
1a: gericht op frequente sporter
→ Behouden en versterken van de sportieve infrastructuur, zorgen dat investeringen in sportvoorzieningen -blijvend- aansluiten op motieven en belemmeringen om uitval te voorkomen.
1b: gericht op inwoners met eenvoudig op te lossen beweegachterstanden
→ (Door)ontwikkelen van (nieuw) aanbod dat aansluit bij transities levensfasen om (opnieuw) sporten te stimuleren.
2: gericht op inwoners met complex op te lossen (beweeg)achterstanden
→ Samen met (maatschappelijke) partners een aanpak of werkwijze ontwikkelen die hoge en vaak complex op te lossen beweegachterstanden wegneemt.

¹² Bewoners kunnen drempels ervaren om te gaan sporten en bewegen. Sommige drempels zijn eenvoudig vanuit sport weg te nemen. Drempels kunnen ook dusdanig complex zijn dat deze niet vanuit sport alleen opgelost kunnen worden. Hiervoor is samenwerking met andere beleidsterreinen nodig.

¹³ De motivaties en belemmeringen voor sporten verschillen per persoon en vooral per levensfase. Een basisschoolkind heeft andere behoeften en belemmeringen dan een puber, studerende jong volwassene of iemand met een pensioengerechtigde leeftijd.

'Netwerkvorming'

Beleidsinstrumenten worden efficiënter en effectiever ingezet door gebruik te maken van de (kennis over wijken en inwoners binnen) netwerken die al bestaan. In de afgelopen 10 jaar zijn vanuit het sportbeleid al verschillende netwerken opgezet. Denk aan de verschillende klankbordgroepen voor de sport¹⁴. Vanuit deze klankbordgroepen geven vertegenwoordigers vanuit de binnen-, buiten-, zwem-, talent- en topsport gevraagd en ongevraagd advies. Daarnaast is in 2019 het Haarlems Sportakkoord afgesloten door verschillende sportorganisaties en de gemeente als één van de partners. Vanuit dit akkoord ontstonden netwerken rondom zes pijlers:

- Inclusief sporten en bewegen;
- Duurzame sportinfrastructuur;
- Vitale aanbieders;
- Positieve sportcultuur;
- Vaardig in bewegen;
- Topsport die inspireert.

Relatie tot het Haarlems Sportakkoord

De thema's en deze netwerken versterken het sportbeleid en het sportbeleid levert andersom een bijdrage aan de doelstellingen van partners vanuit het Haarlems Sportakkoord. Het akkoord en de Agenda voor de Sport 2020+ zijn dus met elkaar verweven. Ook zijn buurtsportcoaches vertegenwoordigd binnen verschillende wijknetwerken en binnen de wijkaanpak van het sociaal domein. Het basisprincipe is om vanuit het sportbeleid geen nieuwe netwerken of projecten op te starten als het ook mogelijk is om aan te sluiten op bestaande netwerken of projecten en deze te versterken.

3.2 Missie

Voor de missie is onderscheid tussen een 'sporteigen' missie gericht op directe effecten van het sportbeleid en een missie gericht op het benutten en vergroten van de maatschappelijke waarde van sport en bewegen. Net als in de afgelopen tien jaar speelt het verenigingsleven in de nabije toekomst een hele belangrijke rol in het sociaal en fysiek activeren van inwoners.

Missie sportbeleid: de kracht van sport en bewegen

Gemeente Haarlem zet zich in voor de bereikbaarheid, beschikbaarheid en betaalbaarheid van sport en vormen van bewegen. Natuurlijk binnen de financiële mogelijkheden van de stad. Haarlem wil het rijke en diverse verenigingsleven behouden en versterken. Waar mogelijk door het benutten en vergroten van het zelf organiserend vermogen organisaties en bewoners.



Klankbordgroep buitensport: v.l.n.r. oud-lid Dick Hoff (DSS), Jelle Ventra (HC Haarlem) en Leo Rotteveel (C.K.V. Rapid). Foto: Hans Guldemond

¹⁴ In de afgelopen jaren zijn verschillende klankbordgroepen opgezet met vertegenwoordigers van sportorganisaties vanuit de buitensport, binnensport, zwemsport en topsport/talentontwikkeling. De gemeente betreft de klankbordgroepen bij de beleidsvorming.

Missie sportbeleid: de maatschappelijke waarde van sport en bewegen

Belangrijke doelen voor gemeente Haarlem zijn onder meer het stimuleren van de eigen kracht van de Haarlemmers en dat elke inwoner van Haarlem actief mee moet kunnen doen aan de samenleving. Sport wordt hierin gezien als belangrijk middel. Sport en bewegen versterkt het gemeenschapsgevoel, zorgt voor integratie van verschillende doelgroepen en biedt (kwetsbare) inwoners de kans om actief te worden als sporter, vrijwilliger of toeschouwer. Dit gebeurt samen met partners die zich inzetten voor sport, gezondheid en welzijn.

3.3 Visie

De visie uit de Agenda voor de Sport 2015 blijft grotendeels behouden. Als aanvulling is samenwerking nodig om de kracht van sport binnen het sociaal domein te benutten.

In Haarlem moet iedereen die dat wil, kunnen sporten om (van jongs af aan) het plezier van bewegen te ervaren. Gemeente Haarlem gelooft in de positieve kracht van sport en zoekt samenwerking met partners in de stad om een bijdrage te leveren aan maatschappelijke vraagstukken. Haarlem zet zich in voor goede sportaccommodaties en een uitdagend sportaanbod voor iedereen met als doel om alle Haarlemmers blijvend fysiek en sociaal in beweging te brengen. Voor klein en groot, jong, oud: in Haarlem hoort sport erbij!



Jonge judoka's bij Munen Muso. Foto: Jurriaan Hoefsmid

3.4 Ambitie

De centrale ambitie van gemeente Haarlem binnen het sportbeleid is dat:

alle Haarlemmers fysiek en sociaal in beweging komen en met plezier sporten en bewegen.

De missie, visie en ambitie sluiten aan bij de missie van de programmabegroting 2020 – 2024, programma 1 maatschappelijke participatie:

De gemeente stimuleert dat zoveel mogelijk Haarlemmers zelfredzaam zijn en regie over hun eigen leven hebben, dat ze meedoen in de maatschappij en erbij horen. Daarvoor zijn goede algemeen toegankelijke voorzieningen (de sociale basis) nodig met aandacht voor welzijn, onderwijs, sport en gezondheid. Daarnaast biedt de gemeente advies en ondersteuning als daar behoefte aan is. De gemeente wil bijdragen aan de mate waarin elke Haarlemmer, ongeacht beperking of kwetsbaarheid, meetelt en mee kan doen en wil de inzet van (zwaardere) zorg voorkomen.

4. Basis van beleid: de sporteigen aanpak

De basis van het sportbeleid, oftewel de ‘sporteigen aanpak’, richt zich via het traditionele sportaanbod¹⁵ primair op de inwoners die frequent sporten en op de inactieve inwoners met bewegachterstanden die eenvoudig zijn op te lossen¹⁶.

Het hoofddoel binnen de basis van het sportbeleid is het voorkomen van uitval bij de frequente sporters en het opnieuw toetreden van de inactieve inwoners met eenvoudig op te lossen bewegachterstanden. ‘Inwoner (sporter) centraal’ en ‘Netwerkvorming’ zijn de basisprincipes binnen dit beleid. Deze basisprincipes moeten vanzelfsprekend worden binnen de uitvoering van het sportbeleid en binnen de uitvoering toegepast kunnen worden door de buurtsportcoaches en de uitvoeringpartners SRO en SportSupport.

De basis van het sportbeleid bestaat uit twee thema’s:

- Sportaccommodatiebeleid: duurzaam, toegankelijk, duidelijk en uitdagend;
- Sportstimuleringsbeleid: gericht en met heldere speerpunten.

Deze thema’s zijn een primaire verantwoordelijkheid van het beleidsterrein sport. De twee thema’s zijn in paragraaf 4.1 en 4.2 van dit hoofdstuk inhoudelijk uitgewerkt.

4.1 Sportaccommodatiebeleid: duurzaam, toegankelijk, duidelijk en uitdagend

Gemeente Haarlem wil met het sportaccommodatiebeleid nu en in de toekomst een sportieve infrastructuur voor álle inwoners, betaalbaar en afgestemd op hun behoeften realiseren. Duurzaamheid en toegankelijkheid zijn hierin belangrijk. Het accommodatiebeleid richt zich in eerste instantie op voorzieningen voor de frequente sporters, de inwoners die willen sporten en bewegen. Haarlem investeert veel in de (traditionele) sportaccommodaties met het Investeringsplan Sport (IP sport)¹⁷. Deze geplande investeringen staan niet ter discussie. De zekerheid van gebruik door sportverenigingen is van groot belang. Waar mogelijk wordt wel gekeken hoe de investeringen nog beter kunnen aansluiten op de wensen en behoeften van de gebruikers. Dit wordt gezamenlijk met activiteiten vanuit het sportstimuleringsbeleid uitgevoerd.

Gestreefd wordt naar vitale sportverenigingen die de rol als hoofdgebruiker van een sportaccommodatie optimaal kunnen vervullen. In de praktijk lukt dit niet altijd. Bij sommige verenigingen is de (financiële) daadkracht, al dan niet tijdelijk, zo afgenomen waardoor zij de rol van hoofdgebruiker lastig kunnen invullen. Hiervoor komt aandacht en waar mogelijk wordt geëxperimenteerd met nieuwe beheersvormen van de sportaccommodatie.

¹⁵ Waar het reguliere sportaanbod van sportverenigingen de behoefte van de inwoner niet kan invullen, kunnen andere organisatievormen van sport en bewegen in bijvoorbeeld de openbare ruimte een oplossing bieden. Dit is uitgewerkt in hoofdstuk vijf.

¹⁶ Voor het in beweging krijgen van inactieve inwoners met complex op te lossen (beweeg)achterstanden is een specifieke en integrale aanpak nodig. Dit is uitgewerkt in hoofdstuk vijf.

¹⁷ Vanuit het Investeringsplan Sport worden bijvoorbeeld renovatie en vervanging van gras, kunstgras en verlichting op sportaccommodaties uitgevoerd.



Waterpolo in het Boerhaavebad. Foto: Jurriaan Hoefsmit

Gebruik sportaccommodaties optimaliseren

De gemeente gaat het gebruik van accommodaties monitoren om te bepalen of verenigingen en gemeente (inclusief de organisaties SRO en SportSupport) tevreden zijn met het gebruik vanuit maatschappelijk perspectief (oftewel het rendement waar het gaat om het sociaal en fysiek activeren van inwoners). Tegelijkertijd wordt informatie verzameld over alternatieve, nieuwe, populaire beweegvormen en alternatieve beheersvormen/parkmanagement. Waar nodig worden samen met de sportverenigingen en andere betrokkenen opties onderzocht van nieuw gebruik en worden alternatieve beheersvormen/parkmanagement en pilots opgezet. Dit zijn pilots op het gebied van meer uitdagende accommodaties (met andere (sport)functies) en de beheersvormen van deze accommodaties.

Wat wordt bereikt?

- Accommodaties worden zo beheerd dat deze zo goed mogelijk passen bij de sportvereniging en sporters die hier gebruik van maken. Met andere woorden: de accommodatie moet een bijdrage leveren aan de vitaliteit van de vereniging. Informatie is in beeld over huidig en gewenst gebruik. Op langere termijn kan dit bijdragen aan een nieuw evenwicht tussen investeringen in sportaccommodaties en de mate waarin de beschikbare ruimte bijdraagt aan het in beweging brengen van alle inwoners. Er bestaat continue afstemming tussen sportaccommodatiebeleid en sportstimuleringsbeleid.
- Voldoende, toegankelijke, betaalbare duurzame, uitdagende en kwalitatief goede sportaccommodaties, die effectief en doelmatig gebruikt worden.

Hoe wordt dit bereikt?

- Jaarlijks monitoren SRO, SportSupport, BSC/VA en de gemeente het gebruik en tevredenheid van sporters en verenigingen over accommodaties.
- Bovengenoemde organisaties ondersteunen verenigingen bij het verbeteren en vernieuwen van het sportaanbod. Er wordt een pilot uitgevoerd met een sportpark om te experimenteren met andere (sport)functies en de beheersvormen van deze accommodaties.
- De organisaties stimuleren verenigingen de aanvraag van subsidies voor Duurzame sportvoorzieningen en Breedtesport en uitvoeringsbudget voor het Haarlems Sportakkoord.

- Jaarlijks stellen SRO en de gemeente het investeringsplan buitensport bij en voeren dit uit.
- SRO en de gemeente stellen een investeringsplan voor de binnensport op en voeren dit uit.
- De gemeente werkt een toekomst scenario uit voor de zwembaden.
- SRO en de gemeente hebben oog voor duurzaamheid bij nieuwe investeringen en het onderhoud van de sportaccommodaties. Zo wordt conventionele veldverlichting vervangen door ledverlichting. Rubbergranulaat als infill op de kunstgrasvelden wordt vervangen door kurk infill en zodra mogelijk door non-infill. Tot slot heeft SRO bij de herijking van haar Meerjaren Onderhoudsplan rekening gehouden met duurzaamheid.
- SportSupport en gemeente adviseren verenigingen op het gebied van duurzaamheid. Verenigingen kunnen een quickscan duurzaamheid laten uitvoeren, waaruit een advies komt voor mogelijke duurzaamheidsmaatregelen die de vereniging kan treffen.
- Bij nieuwe projecten waarborgt de gemeente toegankelijkheid, bereikbaarheid en betaalbaarheid. Ambassadeurs van de toegankelijke stad, SportSupport en SRO geven input bij het opstellen van het programma van eisen en tijdens de ontwerpfasen.
- SportSupport en SRO signaleren knelpunten op het gebied van bereikbaarheid en toegankelijkheid bij accommodaties. Waar mogelijk worden (fysieke) drempels weggenomen. Hierbij wordt aangesloten op het Actieprogramma Toegankelijk Haarlem 2019 - 2021¹⁸. En vanuit het sportstimuleringsbeleid (buurtsportcoach Aangepast Sporten) wordt ingezet op het wegnemen van praktische, mentale en sociale drempels¹⁹ en is er aandacht voor de betaalbaarheid van sport voor Haarlemmers met een laag inkomen.
- De organisaties zetten pilots op om vanuit het investeringsplan Sport of uitvoeringsbudget Sportakkoord innovatie-investeringen te doen bij accommodaties en/of in de openbare ruimte (aansluiting op pilot open sportpark).

Hoe wordt dit inzichtelijk gemaakt?

- Het oordeel van Haarlemmers (rapportcijfer) over alle sportaccommodaties wordt jaarlijks gemeten (Inwonerspeiling gemeente).
- Het percentage van sportverenigingen dat aangeeft dat de sportaccommodatie en beheersvorm hiervan bijdraagt aan vitaliteit vereniging wordt jaarlijks gemeten (via SRO jaargesprekken).
- De hoogte van de bezettingsgraad buitensportaccommodaties wordt jaarlijks afgezet naar normteams (Registratie SRO en sportbonden).
- Aantal krachtige en/of vitale sportverenigingen per jaar (Verenigingsmonitor SportSupport)

Rol gemeente

De gemeente volgt en faciliteert de sport- en beweegbehoefte van inwoners. De gemeente toetst periodiek het accommodatiebeleid aan de mate waarin het daadwerkelijk bijdraagt aan de missie en visie van het sportbeleid, de sport- en beweegbehoefte van inwoners en het vitaliseren van verenigingen. Dat is gezien de complexiteit een langdurig proces wat zowel bij de gemeente, gebruikers en ondersteuningsorganisaties een andere benadering vereist. Om nieuwe oplossingsrichtingen in te kunnen slaan, kan het nodig zijn dat de gemeente waar nodig de regie neemt en sturend is.

Relatie tot het Haarlems Sportakkoord

Het sportaccommodatiebeleid sluit onder andere aan op de pijlers Duurzame sportaccommodaties en Vitale sportaanbieders van het Haarlems Sportakkoord. Bij de pijler Duurzame sportaccommodaties is de ambitie geformuleerd om bestaande accommodaties tijdens daluren

¹⁸ Het Actieprogramma Toegankelijk Haarlem 2019 - 2021 heeft als doel om Haarlem toegankelijk te laten zijn voor iedereen, ongeacht zijn of haar beperking. In het actieprogramma staan ook acties omschreven voor het toegankelijk maken van (openbare) gebouwen, waaronder sportaccommodaties.

¹⁹ Praktische toegankelijkheid gaat over vervoers- en hulpmiddelen en andere voorzieningen die nodig zijn om deel te kunnen nemen aan sport. Mentale toegankelijkheid (bejegening) gaat om hoe de omgeving met mensen met een beperking omgaat. Mentale toegankelijkheid geeft mensen met een beperking het gevoel dat er rekening met hen wordt gehouden, dat ze geaccepteerd worden. Sociale toegankelijkheid (participatie) gaat over een open dialoog met bewoners, bedrijfsleven en instellingen.

beter te benutten en ruimte te maken voor nieuwe sportvormen en sportgroepen. Bij Vitale Sportaanbieders is benoemd dat sportverenigingen toekomstbestendig worden en onder andere vernieuwend aanbod ontwikkelen en/of realiseren. De gemeente volgt deze ontwikkelingen en wil de netwerken ondersteunen waar gewenst. Met SportSupport wordt bepaald hoe deze ondersteuning kan aansluiten bij de rol van de buurtsportcoaches.

4.2 Sportstimuleringsbeleid: gericht en met heldere speerpunten

Binnen het sportstimuleringsbeleid legt gemeente Haarlem accenten aan om bepaalde doelgroepen extra te activeren en/of bepaalde onderwerpen binnen het sportbeleid te versterken. Accentverschuivingen binnen het sportstimuleringsbeleid zijn mogelijk aan de hand van lerend beleid en is een continue proces (zie hoofdstuk zes). De inzet van de buurtsportcoaches, de middelen vanuit het sportstimuleringsfonds en het Uitvoeringsplan van de uitvoeringspartners SportSupport en SRO worden jaarlijks hierop afgestemd. Gericht sportstimuleringsbeleid ontstaat door het toepassen van de basisprincipes 'Inwoner (sporter) centraal' en 'Netwerkvorming'. In deze Agenda staan binnen het sportstimuleringsbeleid vijf speerpunten centraal.

Wat wordt bereikt?

- *Speerpunt 1 vitale sportverenigingen en sportaanbieders*
Krachtige en vitale sportverenigingen en sportaanbieders zijn in staat om in te spelen op motieven en belemmeringen van huidige én potentiële leden. Er ontstaat (nieuw) aanbod dat aansluit bij transities in levensfasen en dat (opnieuw) toetreden van sporters stimuleert. Het uitgangspunt hierbij is dat verenigingen autonoom zijn, veel knelpunten zelf kunnen oplossen en op sommige punten ondersteuning vragen bij: (a) versterken van de organisatiekracht (b) vergroten van de maatschappelijke rol door het verbreden van het aanbod en (c) optimaal benutten van publieke middelen. Afstemming tussen sportaccommodatiebeleid en sportstimuleringsbeleid is hierin cruciaal.
- *Speerpunt 2 sportparticipatie en gezonde leefstijl voor jeugd en jongeren*
Sportparticipatie, motorische ontwikkeling, zwemvaardigheid, plezier in bewegen en gezonde leefstijl van jeugd en jongeren worden gestimuleerd en verbeterd. Op jonge leeftijd willen we inwoners al kennis laten maken met sport- en beweegmogelijkheden in Haarlem en omgeving, zodat ook op latere leeftijd sport en bewegen een logische en laagdrempelige stap is. We willen alle kinderen stimuleren om met een zwemdiploma de basisschool te verlaten en dat zij het plezier in zwemmen en hun zwemvaardigheid na het behalen van het zwemdiploma behouden. Kinderen, ouders en scholen vinden sport en bewegen als onderdeel van een gezonde leefstijl belangrijk.
- *Speerpunt 3 sportparticipatie voor mensen met een beperking (Aangepast sporten) en voor volwassenen die nog niet/onvoldoende sporten en bewegen*
Sport moet voor iedereen toegankelijk en bereikbaar zijn. Het beweeggedrag van achterblijvende en/of risico groepen (volwassenen) wordt positief beïnvloed. Voor mensen met een beperking, voor wie sport niet zo vanzelfsprekend is, is extra aandacht. Het inspelen op motieven en wegnemen van praktische, mentale en sociale drempels van deze inwoners is hierbij belangrijk. De financiële situatie van mensen mag geen drempel vormen voor deelname aan sport en bewegen. Bij deze doelgroepen kunnen er meervoudige (beweeg)achterstanden zijn die complex zijn op te lossen. In dat geval is een gerichte, integrale aanpak nodig samen met maatschappelijke partners, zoals beschreven in hoofdstuk 7.
- *Speerpunt 4 talentontwikkeling en (top)sportevenementen*
Met investeringen in de breedtesport ontstaan ook steeds meer talenten in verschillende sporten. Sportverenigingen hebben bij deze ontwikkeling tot talenten een grote rol. De verenigingen (bestuurders, trainers, coaches en vrijwilligers) en hun talenten worden

gewaardeerd en krijgen de gelegenheid om hun prestaties te etaleren en kennis uit te wisselen. Het doel is dat deze talenten andere Haarlemse sporters inspireren, dat Haarlem trots is op haar talenten en dat de sportverenigingen elkaar versterken. Jaarlijks zijn er (top)sportevenementen die passen bij de status of het imago van Haarlem als Breedtesportstad. De evenementen werken als motivator van Haarlems sporttalent en/of stimuleren de deelname aan sport. Het Platform Topsport blijft de gemeente adviseren rondom topsport.

- *Speerpunt 5 Positief Sportklimaat bij sportverenigingen*

Een sociaal, veilig en positief sportklimaat wordt gestimuleerd bij sportverenigingen en -accommodaties, zodat inwoners veilig en met plezier kunnen sporten. Doel is dat op de sportverenigingen in Haarlem alle personen respectvol en gelijkwaardig behandeld worden en discriminatie op welke grond dan ook wordt verworpen. Verenigingen accepteren geen grensoverschrijdend gedrag zoals pesten, agressie en seksuele intimidatie.

Hoe wordt dit bereikt?

- SportSupport brengt behoeften, knelpunten, organisatiekracht en vitaliteit van sportverenigingen in beeld en stemt verenigingsadvies/ondersteuning hierop af. SportSupport ondersteunt en adviseert verenigingen bij het inspelen op transities in levensfasen en projecten die opnieuw toetreden in de sport stimuleren.
- SportSupport maakt het kennismakingsaanbod sport via school, wijk en vereniging inzichtelijk op wijkniveau en adviseert de doelgroep jeugd (en hun ouders) over de sportmogelijkheden.
- SRO voert het project schoolzwemmen (zwemvaardigheid vergroten en vangnet voor behalen diploma) uit.
- SportSupport stimuleert en adviseert onderwijs, (sport)organisaties (en ouders) op het gebied van sport, bewegen en gezonde leefstijl van kinderen. Hierin wordt samengewerkt met het jongerenwerk. Buurtsportcoaches zijn bekend met de Kansencirkel²⁰ en kan deze als praktisch instrument in gesprekken toepassen. SportSupport en de buurtsportcoaches dragen bij aan de doelstellingen benoemd in het actieprogramma van Jongeren op Gezond Gewicht. Onderzocht wordt welke bijdrage sport en bewegen kan leveren aan het Nationale Preventieakkoord.
- SportSupport brengt het sport- en beweegaanbod en de behoeften, motieven en belemmeringen van (kwetsbare) inactieve volwassenen en mensen met een beperking in beeld (via Haarlems Sportakkoord, maatschappelijke partners en de buurtsportcoach Aangepast Sporten). SportSupport geeft advies over sport- en beweegmogelijkheden en continueert het (kennismakings)aanbod voor de doelgroep 50+ en breidt dit uit naar de doelgroep (kwetsbare) inactieve volwassenen.
- Voor mensen met een laag inkomen (Haarlempas) is een bijdrage mogelijk voor sport en bewegen via het Jeugdfonds Sport en Cultuur, het leefstijlprogramma Lekker in je Lijf en het Sportfonds 50+. Het Sportfonds voor inwoners van 50 jaar en ouder is in 2019 als pilot verruimd naar de doelgroep van 18 tot 50 jaar. Gestreefd wordt om deze pilot als vaste regeling voort te zetten onder de noemer Sportfonds Volwassenen. Bovenstaande activiteiten worden voorgesteld in de Beleidsvisie op Armoede en Schulden²¹ van gemeente Haarlem.
- SportSupport ondersteunt en adviseert (sport)organisaties bij de ontwikkeling en het aanbieden van (vernieuwend/geschikt) aanbod voor (kwetsbare) inactieve volwassenen en mensen met een beperking en/of laag inkomen.
- SportSupport en SRO signaleren knelpunten op het gebied van bereikbaarheid en toegankelijkheid bij sportaccommodaties en -verenigingen. De buurtsportcoach Aangepast Sporten adviseert en ondersteunt verenigingen en inwoners om eventuele mentale, sociale,

²⁰Gemeente Haarlem gebruikt de kansencirkel om het welzijn van alle kinderen en jongeren centraal te zetten, preventieve inzet en jeugdhulp te verbinden en samenwerking te versterken. Dit is opgenomen in de Integrale nota Jeugd van gemeente Haarlem.

²¹ Naar verwachting wordt de Beleidsvisie op Armoede en Schulden eind 2020 vastgesteld door de raad. In deze beleidsvisie wordt voorgesteld om de pilot Sportfonds 18 - 55 jaar als vaste regeling voort te zetten en hiervoor de benodigde middelen beschikbaar te stellen.

financiële en praktische (denk aan vervoers- en hulpmiddelen) op het gebied van toegankelijkheid weg te nemen. Vanuit het sportaccommodatiebeleid worden waar mogelijk fysieke drempels weggenomen (zie paragraaf 4.1).

- Het Platform Topsport Haarlem stimuleert kennisuitwisseling tussen verenigingen op het gebied van talentontwikkeling via bijeenkomsten, congressen en workshops. Het platform biedt kernsporten en talenten een podium via de media en het crowdfundingplatform Talentboek.
- Subsidie voor kernsporten, evenementen en het Sportgala (organisatie door SportSupport) wordt gecontinueerd. Het Platform Topsport Haarlem adviseert de gemeente op welke manier de subsidie het best bijdraagt aan talentontwikkeling in Haarlem.
- SportSupport ondersteunt sportverenigingen bij het implementeren van beleid op het gebied van een sociaal, veilig en positief sportklimaat, het aanstellen van vertrouwenspersonen en het screenen van trainers en/of vrijwilligers aan de hand van een Verklaring Omtrent Gedrag (VOG). Deze onderwerpen worden door SportSupport in het jaargesprek met de sportverenigingen besproken. SportSupport biedt nascholingen op dit gebied aan voor het bestuur, trainers en coaches van de sportverenigingen. In de Integrale nota Jeugd is opgenomen dat voor (sport)verenigingen kinderen en jongeren met gedragsproblemen een grote uitdaging zijn. De gemeente bespreekt met verenigingen, jongerenwerk, CJG, jeugdhulp en andere professionals de mogelijkheden om de samenwerking te versterken en de vaak vrijwillige coaches en trainers pedagogische ondersteuning te bieden.



Rolstoelbadminton. Foto: Dasha Elfring

Hoe wordt dit inzichtelijk gemaakt?

- Het aantal krachtige en/of vitale sportverenigingen wordt jaarlijks gemeten (Verenigingsmonitor SportSupport).
- Percentage inwoners > 15 jaar dat aangeeft regelmatig te sporten, minimaal 1 x per 2 weken. 0-meting in 2007 was 56% (Inwonerspeiling gemeente)
- Het percentage kinderen (4-11 jaar) dat minimaal één uur per week aan sport doet bij een vereniging (Kindmonitor GGD; één keer in de vier jaar)
- Het percentage jongeren (tweede en vierde klas voortgezet onderwijs) dat minimaal één dag per week aan sport doet bij een club, vereniging of sportschool wordt gemeten (Gezondheidsmonitor Jeugd; één keer in de vier jaar).

- Het percentage volwassenen (19-64 jaar) dat voldoende beweegt, wordt gemeten (Gezondheidsmonitor GGD, één keer in de vier jaar).
- Het percentage ouderen (65+) dat voldoende beweegt, wordt gemeten (Gezondheidsmonitor GGD, één keer in de vier jaar).
- Het aantal sportverenigingen dat voldoende toegankelijk is voor met een beperking wordt jaarlijks gemeten (Sport op de kaart).
- Het percentage van de verenigingen dat ervaart dat het netwerk bijdraagt aan het versterken van het topsportklimaat wordt jaarlijks gemeten (Enquête Platform topsport).
- Het aantal verenigingen met actief beleid op het gebied van Veilig Sportklimaat, VOG, vertrouwenspersoon wordt jaarlijks gemeten (Jaargesprekken SportSupport).

Rol gemeente

De rol van de gemeente is afhankelijk van het speerpunt en de noodzakelijke actie een combinatie van alle rollen: faciliteren, regisseren, signaleren en volgen. De gemeente verwacht dat sportverenigingen en andere aanbieders in staat zijn om in te spelen op de behoefte van de hedendaagse sporter. Waar dat niet het geval is, biedt SportSupport advies en begeleiding aan sportaanbieders om hun rol te kunnen invullen. Haarlem vraagt SportSupport om sportverenigingen actief te ondersteunen bij het invoeren van beleid op het gebied van een veilig, sociaal en positief sportklimaat. In principe zijn scholen zelf verantwoordelijk voor het (bewegings)onderwijs en het bewegen en spelen in en rond de school. De gemeente vraagt SportSupport om scholen met voorbeelden en kennisdeling te enthousiasmeren voor het ontwikkelen van een visie op het gebied van sport, bewegen en gezonde leefstijl op school.



Het Cruyff court in Oost. Foto: Michel Campfens

Relatie tot het Haarlems Sportakkoord

De speerpunten uit het sportstimuleringsbeleid sluiten aan op de pijlers Inclusief sporten en bewegen, Vitale aanbieders, Positieve sportcultuur, Vaardig in bewegen en Topsport die inspireert van het Haarlems Sportakkoord. Het Haarlems Sportakkoord biedt het Platform Topsport de mogelijkheid om de ambitie te realiseren van het opzetten van een lerend netwerk rondom talentontwikkeling. Dit bevordert de verbinding en samenwerking tussen organisaties met als hoger doel om de talentontwikkeling in Haarlem verder te versterken. De gemeente volgt ook de netwerkbenadering in het Haarlems Sportakkoord waarbij er nadrukkelijk ruimte is voor innovatie. Om ruimte te bieden voor vernieuwing is binnen het Haarlems Sportakkoord een innovatiebudget

vastgesteld dat beschikbaar is voor de uitvoering van kansrijke nieuwe initiatieven gedurende de looptijd van de regeling.



Bewegen op een schoolplein in Schalkwijk. Foto: Marisa Beretta

5. Meer met sport: integrale aanpak

De thema's sportaccommodatie- en sportstimuleringsbeleid kunnen over het algemeen uitgevoerd worden met de traditionele (sport)partners. Om de impact te vergroten²² en de kracht van sport en bewegen maximaal te benutten zijn echter een integrale aanpak en andere samenwerkingspartners nodig. Daarom staan in deze Agenda voor de Sport 2020+ nog twee thema's:

- Ruimte voor nieuwe vormen van sport en bewegen. Met als doel om meer mensen in beweging te krijgen door in te spelen op nieuwe vormen van sport en bewegen en het benutten van de openbare ruimte.;
- Sport en bewegen in het sociaal domein. Met als doel het in beweging krijgen van inwoners met complex op te lossen (beweeg)achterstanden en het leveren van een bijdrage aan maatschappelijke opgaven in de stad.

Deze thema's zijn een gedeelde verantwoordelijkheid van verschillende beleidsterreinen en/of belanghebbenden²³. De doelstellingen van deze thema's kunnen niet vanuit het sportbeleid alleen gerealiseerd worden.

5.1 Ruimte voor nieuwe vormen van sport en bewegen

Naast het traditionele aanbod van sportverenigingen vullen nieuwe sportaanbieders (anders georganiseerd) en mogelijkheden in de openbare ruimte een belangrijke behoefte in van inwoners. Het nieuwe sportaanbod en bewegen in de openbare ruimte draagt bij aan de doelstellingen binnen het sportbeleid om uitval te voorkomen en het (opnieuw) toetreden tot sport en bewegen te stimuleren. De nieuwe sportaanbieders zijn goed in staat om (nieuw) aanbod te ontwikkelen dat aansluit bij de verandering in motieven als gevolg van de transities in levensfasen van mensen. Daarom is het van belang om deze nieuwe sport- en beweegvormen te erkennen en een plek te geven binnen het sportbeleid. De nieuwe vormen zijn een aanvulling op het traditionele sportaanbod en bieden daarnaast een kans om het bestaande traditionele (verenigings)aanbod te versterken. Verschillende sportverenigingen spelen ook in op deze behoefte en ontwikkelen naast hun traditionele aanbod vernieuwend sportaanbod. Vanuit het sportbeleid worden de ontwikkelingen gevolgd, waarbij het sportgedrag van inwoners het uitgangspunt is.

Wat wordt bereikt?

- De mogelijkheden om in de directe woonomgeving te bewegen worden verbeterd. Haarlemmers kunnen in hun eigen woonomgeving (beweegvriendelijke omgeving) fitnesssen, hardlopen, fietsen, wandelen of andere sporten beoefenen.
- De bestaande sportaccommodaties worden een integraal onderdeel van de openbare ruimte (beweegvriendelijke omgeving) in een woonwijk. Sportaccommodaties blijven openbaar

²² Door een integrale aanpak met andere partners worden meer mensen gestimuleerd om te sporten en bewegen. Niet voor alle mensen voldoet het traditionele sportaanbod. En voor inwoners met complex op te lossen (beweeg)achterstanden kunnen de drempels voor sportdeelname alleen weggenomen worden door samenwerking en/of inzet van partners uit het sociaal domein. Daarnaast wordt de impact van sport vergroot door de kracht van sport te benutten voor het leveren van een bijdrage aan de doelstellingen van andere beleidsterreinen.

²³ De aanpak Jongeren op Gezond Gewicht is een voorbeeld waarin twee beleidsterreinen (sport en gezondheid) samenwerken. Hierdoor is het effect groter. Er zijn meer samenwerkingen denkbaar op het gebied van bijvoorbeeld (kwetsbare) ouderen, mensen met afstand tot de arbeidsmarkt, mensen met gezondheids- en/of depressieve klachten, eenzaamheid, sociale cohesie.

toegankelijk en er wordt vanuit een integrale aanpak gewerkt om vandalisme en overlast op de accommodaties te verminderen.

- Nieuwe sportaanbieders (anders georganiseerd) versterken het bestaande traditionele sportaanbod. Er vindt kennisuitwisseling plaats tussen de huidige en nieuwe sportaanbieders (basisprincipe 'Netwerkvorming').
- Er komt inzicht in de behoeften en belemmeringen die inwoners ervaren bij het sporten in de openbare ruimte. En er komt inzicht in de behoeften van de aanbieders van de nieuwe vormen van sport en bewegen. Waar kansen zich voordoen, wordt de huidige sportieve infrastructuur aangepast en uitgebreid om zo ook ruimte te bieden aan deze sport- en beweegvormen.



Andere beweegvormen (suppen) op het Spaarne. Foto: Jurriaan Hoefsmit

Hoe wordt dit bereikt?

- SportSupport en het netwerk binnen Het Haarlems Sportakkoord signaleren (en beleggen) ideeën, behoeften en belemmeringen van inwoners en (sport)organisaties ter verbetering van de openbare ruimte en de bestaande sportaccommodaties.
- Bij elke nieuwe gebiedsontwikkeling brengt de gemeente sporten en bewegen (beweegvriendelijke omgeving) onder de aandacht.
- Waar kansen zich voordoen voeren SRO, SportSupport, Netwerk Sportakkoord en de gemeente investeringen uit op sportaccommodaties en/of in de openbare ruimte om nieuwe vormen van sport en bewegen te stimuleren (aansluiting op pilot open sportpark). Zie beleidsdoelstelling accommodaties in paragraaf 4.1.
- Het Netwerk Sportakkoord stelt uitvoeringsbudget van het Haarlems Sportakkoord beschikbaar voor nieuwe vormen van sport en bewegen.
- Sportsupport, SRO en gemeente continueren het project vandalisme en overlast op sportaccommodaties.
- SRO en de gemeente vernieuwen en/of formaliseren beleid rondom openbare sportparken en het gebruik.
- SportSupport en het Netwerk Sportakkoord verzamelen ideeën en stimuleren kennisuitwisseling tussen traditionele en nieuwe sportaanbieders via het Haarlems Sportakkoord, buurtsportcoaches, sportcongressen, andere bijeenkomsten en klankbordgroepen.
- SportSupport onderzoekt de mogelijkheid voor een klankbordgroep nieuw sport- en beweegaanbod (via Haarlems Sportakkoord).

Hoe wordt dit inzichtelijk gemaakt?

- Het aantal opgevangen signalen van inwoners en/of sportaanbieders ter vernieuwing/verbetering van een beweegvriendelijke omgeving wordt jaarlijks gemeten (Registratie SportSupport/Sportakkoord).
- Bewoners geven jaarlijks een cijfer voor Beweegvriendelijke omgeving (www.sportenbewegenincijfers.nl).
- De tevredenheid (cijfer) van sportverenigingen over de aanpak vandalisme en overlast sportaccommodaties wordt jaarlijks gemeten (Enquête SportSupport).
- De tevredenheid (cijfer) van sportverenigingen en anders georganiseerde sportaanbieders over het netwerk wordt jaarlijks gemeten (Enquête SportSupport/Sportakkoord).

Rol gemeente

De gemeente juicht alle sport- en bewegingsvormen toe. Deze dragen bij aan de stijging van de sport- en beweegdeelname. De verandering in sport- en beweegbehoefte impliceert echter geen directe rol voor de gemeente. De groepen sporters in de openbare ruimte en bij de commerciële aanbieders zijn namelijk in staat om dit zelfstandig te organiseren en zijn vaak bereid om voor sport en bewegen een marktconform bedrag te betalen. Om de impact van dit aanbod te vergroten is het wel van belang om inzicht te krijgen in de behoeften van deze inwoners en sportaanbieders. Waar kansen zich voordoen, kunnen mogelijkheden worden verbeterd en belemmeringen weggenomen. Bijvoorbeeld verlichting in de openbare ruimte zodat 's avonds hardgelopen/gewandeld kan worden en/of het gebruik kunnen maken van een kantine van een bestaande sportaccommodaties (multifunctioneel gebruik). Dat kan zeer belangrijk zijn voor de groep inwoners die wel wil sporten en bewegen, maar voor wie het (traditionele) aanbod nu niet optimaal aansluit op de motieven. De gemeente volgt hierin de ontwikkelingen van bijvoorbeeld het Haarlems Sportakkoord.



Hardlopen in de Haarlemmerhout. Foto: Marisa Beretta

Relatie tot het Haarlems Sportakkoord

Het thema ruimte voor nieuwe sport- en bewegingsvormen sluit aan op de pijler Duurzame sportinfrastructuur van het Haarlems Sportakkoord. De ambitie binnen het Sportakkoord is om de exploitatie van sportaccommodaties te versterken (multifunctioneel gebruik van accommodaties stimuleren) en de openbare ruimte beweegvriendelijk in te richten. Vanuit deze pijler wordt samenwerking gestimuleerd tussen nieuwe en traditionele sportaanbieders, worden behoeften en

belemmeringen in beeld gebracht, vraag en aanbod op elkaar afgestemd en pilots met nieuwe vormen van sport en bewegen uitgevoerd. Waar mogelijk kan de gemeente de behoeften faciliteren.

5.2 Sport en bewegen in relatie tot het sociaal domein

Haarlem heeft een kwalitatief goede en diverse sportinfrastructuur. De basis van het sportbeleid is erop gericht om deze infrastructuur te behouden en te versterken en te stimuleren dat inwoners hier gebruik van maken. Sportverenigingen spelen hierin een belangrijke rol.

Op het moment dat de sportinfrastructuur sterk genoeg is, kan deze ook een bijdrage leveren aan het realiseren van de ambities van andere beleidsterreinen. Een belangrijke voorwaarde is dat deze beleidsterreinen dan ook willen participeren en investeren om mensen in beweging te krijgen en de kracht van sport en bewegen te benutten binnen het sociaal domein. Mensen met complex op te lossen (beweeg-)achterstanden kunnen alleen succesvol in beweging worden gebracht door een gezamenlijke en integrale aanpak. Sport- en beweegaanbieders bieden activiteiten, accommodaties en een netwerk en maatschappelijke organisaties hebben over de kennis voor het vinden, binden en begeleiden van deze doelgroep. De verschillende beleidsafdelingen van de gemeente dienen samen, als opdrachtgever van uitvoeringsorganisaties, vooraf te bepalen:

- In welke mate sport en bewegen (fysiek en sociaal activeren) helpt om hun missie, ambities en doelstellingen te realiseren;
- Wat volgens hen de beste manier is om sport en bewegen in te zetten;
- Welke bijdrage zij daaraan willen leveren.

Wat wordt bereikt?

- Sport en bewegen wordt toegankelijker voor mensen met complex op te lossen (beweeg)achterstanden.
- Op basis van een gedeelde verantwoordelijkheid gaan maatschappelijke partners en sportorganisaties samenwerken (integrale aanpak) om de kracht van sport en bewegen optimaal in te zetten. De samenwerking is direct gericht op het fysiek en sociaal activeren van inwoners. Dat levert indirect een bijdrage aan een gezond, gelukkig, sociaal en vitaal leven.
- Het sportbuurtwerk wordt een integraal onderdeel binnen de wijkaanpak van de sociale basis en sluit aan op de doelstellingen binnen het jeugd- en jongerenwerk.
- De bestaande sportinfrastructuur wordt benut binnen het sociaal domein. En de maatschappelijke rol van sportverenigingen die sterk genoeg zijn, wordt verbreed.

Hoe wordt dit bereikt?

- SportSupport en de gemeente inventariseren bij andere beleidsterreinen en maatschappelijke partners in welke mate sport en bewegen (fysiek en sociaal activeren) helpt om hun missie, ambities en doelstellingen te realiseren, wat naar hun mening de beste manier is om sport en bewegen in te zetten en welke bijdrage zij daaraan willen leveren. De gemeente stimuleert andere beleidsterreinen om dit waar mogelijk binnen hun beleidsnota's vast te leggen. De verschillende beleidsterreinen werken samen om fysieke, praktische, mentale, sociale en financiële drempels om te kunnen sporten en bewegen weg te nemen. Afstemming wordt gezocht met het Nationale Preventieakkoord.
- Onderzocht wordt of het model Positieve Gezondheid de integrale aanpak versterkt. Het model biedt handvatten om de bijdrage van sport en bewegen te bepalen binnen het sociaal domein. Gevoel van urgentie en samenwerking tussen verschillende beleidsterreinen wordt hiermee versterkt. Ook de Kansencirkel benoemd in de Integrale nota Jeugd kan hiervoor als instrument worden gebruikt (zie beleidsdoelstelling sportstimulering jeugd, paragraaf 4.2).
- SportSupport voert het sportstimuleringsprojecten/activiteiten uit in samenwerking met maatschappelijke partners en andere beleidsterreinen. De aanpak Jongeren op Gezond Gewicht, het Jeugdfonds Sport en Cultuur en het Sportfonds volwassenen zijn concrete voorbeelden

hiervan. De subsidie Breedtesport en het uitvoeringsbudget Haarlems Sportakkoord kunnen als vliegwiel dienen bij nieuwe projecten.

- SportSupport en het netwerk vanuit het Haarlems Sportakkoord brengen behoeften, motieven en belemmeringen doelgroep in beeld (via maatschappelijke partners en buurtsportcoaches) en adviseren de doelgroep over sport- en beweegmogelijkheden.
- SportSupport en een partner ondersteunen/adviseren (sport)organisaties bij ontwikkeling en aanbieden (vernieuwend/geschikt) aanbod. Subsidie Breedtesport en uitvoeringsbudget Haarlems Sportakkoord kunnen ingezet worden.
- SportSupport bepaalt doelstellingen en uitvoering sportbuurwerk per wijk in samenwerking met de andere partners en legt dit vast binnen de wijkaanpak. Ook wordt het sportbuurwerk afgestemd op het actieprogramma van de Integrale nota Jeugd.

Hoe wordt dit inzichtelijk gemaakt?

- Het aantal sport- en beweegprogramma's dat samen met maatschappelijke partners is ontwikkeld en/of uitgevoerd wordt jaarlijks gemeten (Registratie SportSupport).
- Het aantal vitale sportverenigingen met aanbod voor deze doelgroep wordt jaarlijks gemeten (Verenigingsmonitor SportSupport).
- Het percentage van de partners binnen de wijkaanpak dat ervaart dat de activiteiten sportbuurwerk bijdragen aan de doelstellingen benoemd in de wijkaanpak wordt jaarlijks gemeten (Enquête SportSupport).

Rol gemeente

De rol van de gemeente is het in- en extern verbinden van partijen en het creëren van de juiste condities voor het benutten van de maatschappelijke waarde van sport en bewegen. Zoals eerder genoemd in deze paragraaf is het hierin van belang dat andere beleidsterreinen en maatschappelijk organisaties willen participeren en investeren. De andere beleidsterreinen worden gestimuleerd om dit waar mogelijk binnen hun beleidsnota's vast te leggen. Tot slot is het van belang om vanuit sport de daadwerkelijke kracht van sport en bewegen (de mogelijkheden) te concretiseren en reële verwachtingen te creëren bij partijen.

Relatie tot het Haarlems Sportakkoord

Het thema sport en bewegen in relatie tot het sociaal domein sluit aan op de pijler Inclusief sporten en bewegen van het Haarlems Sportakkoord. De ambitie binnen het Sportakkoord is het vormen van matches tussen sportaanbieders en maatschappelijke partners, met als doel om de groep aan het sporten en bewegen te krijgen die nu nog niet participeert.

6. Monitoring en lerend beleid

Het opstellen en uitvoeren van het sportbeleid is een dynamisch en interactief proces. De uitvoeringsorganisaties SportSupport en SRO, buurtsportcoaches en de klankbordgroepen hebben de vrijheid om eigen invulling te geven aan de wijze waarop zij maximaal kunnen bijdragen aan de beleidsdoelen opgenomen in de Agenda voor de Sport (in samenspraak met de gemeente). Door het periodiek toetsen en bijstellen van het beleid in samenwerking met de partners uit het veld (dynamische beleidsvorming) ontstaat nog effectiever sportstimuleringsbeleid. Om vanuit deze vrijheid te opereren is een helder beleidskader (Agenda voor de Sport) en een duidelijke taak- en rolomschrijving noodzakelijk. De concretisering van de taak- en rolomschrijving is opgenomen in bijlage 3.

6.1 Monitoringsplan op twee niveaus

Onderdeel van Agenda voor de Sport 2020+ is een monitoringsplan waarbij zowel aandacht is voor de lange termijnresultaten van het gemeentelijke (sport)beleid als het kort-cyclisch verbeteren van de werkwijze op grond van de ervaringen tijdens de uitvoering. Dat betreft een benadering op twee niveaus: macro- en microniveau. Jaarlijks wordt indien nodig de uitvoering van het sportbeleid bijgesteld op basis van het monitoringsplan.

Microniveau (lerend beleid)

Aan de hand van micro-indicatoren wordt de werkwijze van de uitvoeringsorganisaties en buurtsportcoaches gemonitord. Systematisch wordt informatie verzameld over de gekozen werkwijze. Het betreft praktijkgericht onderzoek onder inwoners, partners, sportprofessionals en bij de gemeente zelf over het bereik, de tevredenheid van de werkwijze en ervaren effectiviteit. Deze informatie is de basis voor het lerend beleid waarmee buurtsportcoaches en uitvoeringsorganisatie hun werkwijze kunnen analyseren, verbeteren en verantwoorden. De uitvoeringsplannen (plan van aanpak) van de uitvoeringsorganisaties vormen de basis voor het lerend beleid. Het uitvoeringsplan komt in nauw overleg tussen de uitvoeringsorganisatie en de gemeente tot stand.

Voor het verzamelen van de informatie op microniveau gaat gemeente Haarlem deelnemen aan de pilot van het Ministerie van Volksgezondheid, Welzijn en Sport. Hierbij worden buurtsportcoaches ondersteunt met een nieuwe monitoringstool bij het verzamelen van de noodzakelijke informatie en feedback om een verbeterplan te kunnen opstellen. Hogeschool InHolland is onderdeel van de pilot. Studenten worden onder andere ingezet voor het verzamelen van de informatie.

Macroniveau

Naast deze kort-cyclische feedback en verbetercyclus blijft het essentieel om ook voor de gemeente (macro) een aantal met sportdeelname samenhangende indicatoren in kaart te brengen. Per thema van het sportbeleid zijn macro-indicatoren benoemd. Deze indicatoren zijn opgenomen in bijlage 1. De macro-indicatoren op gemeentelijk- en wijkniveau zijn belangrijk voor het bepalen van de aandachtsgebieden (bijvoorbeeld een specifieke wijk of doelgroep) en om de inzet van middelen (projecten, subsidies en buurtsportcoaches) te bepalen. Naast deze macro-indicatoren worden hiervoor de buurtschattingen van het RIVM²⁴ benoemd en worden de indicatoren in de Uitvraag subsidies sociale basis 2021 en gebiedsplannen gebruikt.

Aan de hand van de macro-indicatoren wordt ook de bijdrage aan overkoepelende doelen inzichtelijk en wordt gemonitord of de situatie over een langere periode verbetert. Op basis van

²⁴ Het RIVM maakt een vertaling van kernindicatoren sport en gezondheid op wijkniveau: www.rivm.nl/media/smap/richtlijnbewegen.html?qgemeente=Haarlem

deze resultaten kunnen echter geen directe conclusies worden getrokken ten aanzien van de werkwijze van de uitvoeringsorganisaties en buurtsportcoaches. Veel meer (externe) factoren in een stad en wijk zijn namelijk van invloed op de macro-indicatoren. Zo kan een project voor ouderen met diabetes door 95% van de deelnemers als succesvol worden ervaren, terwijl de algemene gezondheid en bewegen in een stadsdeel niet verbetert. Daarom blijft het verzamelen van informatie op microniveau ook van belang.

Wat wordt bereikt?

- De impact van het sportstimuleringsbeleid (de inzet van buurtsportcoaches, SportSupport en SRO) wordt vergroot door het concretiseren van de taak- en rolomschrijving van de uitvoeringspartners en het invoeren van lerend beleid en deskundigheidsbevordering.
- De basisprincipes 'Inwoner (sporter) centraal' en 'Netwerkvorming' worden vanzelfsprekend binnen de uitvoering van het sportstimuleringsbeleid en worden toegepast door de buurtsportcoaches en de uitvoeringspartners SRO en SportSupport. Door deskundigheidsbevordering en lerend beleid zijn partners beter in staat om de motieven van inwoners in bepaalde levensfasen te zien en de uitvoering hierop af te stemmen.
- De betrokkenheid van organisaties (en inwoners) bij de uitvoering van het sportbeleid wordt vergroot. Waar die betrokkenheid al bestaat, wordt dit verankerd met dynamische beleidsvorming en netwerkvorming (lerend beleid).

Hoe wordt dit bereikt?

- SportSupport en SRO verwerken de algemene principes en taak- en rolomschrijving buurtsportcoaches in de jaarplannen en de plannen van aanpak van de buurtsportcoaches. Om de benodigde inzet op wijkniveau te bepalen, gebruikt SportSupport de buurtschattingen van het RIVM en de indicatoren benoemd in de Uitvraag subsidies sociale basis 2021.
- Er is periodiek overleg tussen de gemeente en uitvoeringspartners SportSupport en SRO. Elk kwartaal wordt het uitvoeringsplan besproken.
- SportSupport, SRO en de gemeente doen mee aan de pilot Buurtsportcoach Kompas (instrument vanuit VWS voor monitoring en lerend beleid).
- Er is deskundigheidsbevordering voor de buurtsportcoaches en kennisuitwisseling buurtsportcoaches onderling.
- SportSupport, SRO, gemeente en buurtsportcoaches zijn vertegenwoordigd in de verschillende klankbordgroepen en netwerkteams Haarlems Sportakkoord. De brengt rondom verschillende onderwerpen betrokkenen uit het werkveld bij elkaar om samen te bespreken: "Wat gaat er goed en wat kan beter?". De klankbordgroepen en het netwerk van het Haarlems Sportakkoord zijn hierbij het vertrekpunt.

Rol gemeente

De gemeente is regisseur en stelt kaders waarbinnen de partners een bijdrage kunnen leveren. De basisprincipes 'Inwoner (sporter) centraal' en 'Netwerkvorming' vormen onderdeel van dit kader. De gemeente is opdrachtgever van de uitvoeringsorganisatie SportSupport en SRO. Jaarlijks stellen de professionals van SportSupport en SRO in samenwerking met de gemeente het jaarplan (uitvoeringsplan) op. De afgelopen vijf jaar is daarbij jaarlijks bekeken wat de belangrijkste ontwikkelingen zijn en op welke wijze SportSupport en SRO daarop inspelen. Deze aanpak wordt de komende jaren voortgezet en geconcretiseerd met de aanpak lerend beleid.

Relatie tot het Haarlems Sportakkoord

Het netwerk van het Haarlems Sportakkoord en de klankbordgroepen geven de gemeente gevraagd en ongevraagd advies op vraagstukken binnen de sport. Deze input is belangrijk voor de beoogde dynamische beleidsvorming. Het sportstimuleringsbeleid sluit in principe aan op alle pijlers van het Haarlems Sportakkoord.

7. Financiën

Om de doelen uit de Agenda voor de Sport te bereiken, is jaarlijks circa € 15 miljoen beschikbaar. Ruim € 2 miljoen voor sportstimulering en € 13 miljoen voor sportaccommodaties. Deze middelen zijn opgenomen in de programmabegroting 2020 – 2024. Een deel van de middelen binnen het sportstimuleringsbeleid zijn afkomstig vanuit het Rijk. Dit gaat om budget vanuit de buurtsportcoachregeling en het Nationaal Sportakkoord. Het beschikbare geld voor schoolzwemmen is afkomstig vanuit de begroting onderwijsbeleid. Daarnaast zijn in het investeringsplan sport (IP sport) meerjarige vervangingsinvesteringen opgenomen voor bijvoorbeeld nieuwe binnensportaccommodaties en toplagen voor kunstgrasvelden. Voor de periode 2020 – 2024 is hiervoor in totaal € 14 miljoen beschikbaar.

In onderstaand schema staat de verdeling van de middelen over de onderwerpen. Daarnaast is in beeld gebracht aan welke thema's van de Agenda van de Sport de investering bijdraagt. De middelen vanuit het investeringsplan sport zijn niet in het schema opgenomen.

		Thema:				
		Sportaccommodaties	Sportstimulering	Nieuwe vormen sport	Sport in sociaal domein	Lerend beleid
Wat	Bedrag	1	2	3	4	5
Prestatieplan SportSupport	€ 325.000	x	x	x	x	x
Buurtsportcoaches en cultuurcoaches*	€ 1.031.000	x	x	x	x	x
Subsidie breedtesport	€ 50.000		x	x	x	
Subsidie duurzame sportvoorzieningen	€ 50.000	x	x			
Talentontwikkeling en topsportgala	€ 78.000		x			
Evenementen, inclusief Honkbalweek	€ 65.000		x	x		
Monitoring en lerend beleid	€ 10.000					x
Sport in de wijk**	€ 141.000		x		x	
Schoolzwemmen***	€ 305.000		x			
Haarlems Sportakkoord uitvoeringsbudget*	€ 80.000	x	x	x	x	x
Totaal sportstimulering	€ 2.135.000					
Beheer en onderhoud accommodaties	€ 9.000.000	x				
Afschrijving en rente op investeringen	€ 4.065.000	x				
Totaal sportaccommodaties	€ 13.065.000					
Totale sportbegroting (exclusief IP sport)	€ 15.200.000					

* Dit zijn grotendeels middelen vanuit de Rijksoverheid

** Onderdeel binnen sociaal domein

*** Vanuit begroting onderwijsbeleid

8. Bronnen

- Gemeente Haarlem (2014), Agenda voor de Sport 2015-2019
- Gemeente Haarlem (2009), Agenda voor de Sport 2010-2014
- Gemeente Haarlem (2017), Tussenrapportage Agenda voor de Sport 2015-2019
- Gemeente Haarlem (2018), Integraal uitvoeringsplan sportaccommodaties 2018 t/m 2028
- Gemeente Haarlem (2019), Actieprogramma Toegankelijk Haarlem 2019 - 2021
- Gemeente Haarlem (2020), Beleidsvisie op Armoede en Schulden eind 2020 (concept)
- Gemeente Haarlem (2019), Integrale nota Jeugd 'Samen voor jeugd'
- Gemeente Haarlem (2020), 213a-onderzoek combinatiefunctionarissen Haarlem
- Ministerie van VWS et al (2018), Landelijk Sportakkoord
- 'Sport versterkt Haarlem' (2019), Haarlems Sportakkoord
- InHolland (2019), Monitoringsplan Haarlems Sportakkoord
- Mulier Instituut, Sociaal Cultureel Planbureau (2018), Rapportage sport 2018
- Sociaal en Cultureel Planbureau (2019), Kansen op sportieve groei?
- Alles over sport (2019), Motieven en belemmeringen om te sporten en bewegen naar levensfase

9. Bijlagen

Bijlage 1 Monitoringsplan

Thema Sportaccommodatiebeleid

Doelstelling is het realiseren van een sportieve basisstructuur voor álle inwoners, afgestemd op hun behoeften. Daarbij wordt gestreefd naar vitale sportverenigingen die de rol als hoofdgebruiker van een sportaccommodatie optimaal kunnen vervullen.

Indicator 1	Het oordeel van Haarlemmers (rapportcijfer) over alle sportaccommodaties (Inwonerspeiling gemeente)									
	7,5 (2016)	7,7 (2017)	7,7 (2018)	7,7 (2019)	volgt (2020)	7,7 (2021)	7,7 (2022)	7,7 (2023)	7,8 (2024)	
Indicator 2	% van sportverenigingen dat aangeeft dat de sportaccommodatie en beheersvorm hiervan bijdraagt aan vitaliteit vereniging (SRO jaargesprekken)									
	- (2016)	- (2017)	- (2018)	- (2019)	- (2020)	meting (2021)	- (2022)	- (2023)	- (2024)	
Indicator 3	Hoogte bezettingsgraad buitensportaccommodaties afgezet naar normteams (Registratie SRO en sportbonden)									
	- (2016)	- (2017)	- (2018)	- (2019)	- (2020)	meting (2021)	- (2022)	- (2023)	- (2024)	
Indicator 4	Aantal krachtige en/of vitale sportverenigingen (Verenigingsmonitor SportSupport)									
	- (2016)	- (2017)	- (2018)	- (2019)	- (2020)	meting (2021)	- (2022)	- (2023)	- (2024)	

Thema Sportstimuleringsbeleid

Doelstelling is het voorkomen van uitval en het stimuleren van (opnieuw) deelnemen van inwoners aan passend sport- en beweegaanbod. Speerpunten binnen het beleid zijn benoemd met als doel om bepaalde doelgroepen extra te activeren en/of bepaalde onderwerpen binnen het sportbeleid te versterken.

Indicator 1	Percentage inwoners > 15 jaar dat aangeeft regelmatig te sporten, minimaal 1 x per 2 weken. 0-meting in 2007 was 56% (Inwonerspeiling gemeente)									
	68% (2016)	68% (2017)	69% (2018)	69% (2019)	- (2020)	- (2021)	- (2022)	- (2023)	- (2024)	
Indicator 2	Percentage kinderen (4-11 jaar) dat minimaal één uur per week aan sport doet bij een vereniging (Kindmonitor GGD; één keer in de vier jaar)									
	- (2016)	- (2017)	63% (2018)	- (2019)	- (2020)	- (2021)	64% (2022)	- (2023)	- (2024)	
Indicator 3	Percentage jongeren (2e en 4e klas VO) dat minimaal 1 dag per week aan sport doet bij een club, vereniging of sportschool (Gezondheidsmonitor Jeugd; één keer in de vier jaar)									

	75% (2015)	- (2017)	- (2018)	volgt (2019)	- (2020)	- (2021)	- (2022)	77% (2023)	- (2024)
Indicator 4	Het percentage volwassenen (19-64 jaar) dat voldoende beweegt (Gezondheidsmonitor GGD; één keer in de vier jaar)								
	63% (2016)	- (2017)	- (2018)	- (2019)	volgt (2020)	- (2021)	- (2022)	- (2023)	65% (2024)
Indicator 5	Het percentage ouderen (65+) dat voldoet aan de beweegrichtlijn (Gezondheidsmonitor GGD; één keer in de vier jaar)								
	37% (2016)	- (2017)	- (2018)	- (2019)	volgt (2020)	- (2021)	- (2022)	- (2023)	40% (2024)
Indicator 6	Het aantal sportverenigingen dat voldoende fysiek toegankelijk is voor met een beperking (Sportopdekaart.nl en unieksporten.nl)								
	- (2016)	- (2017)	23 (2018)	- (2019)	- (2020)	23 (2021)	24 (2022)	25 (2023)	25 (2024)
Indicator 7	Aantal % van de verenigingen dat ervaart dat het netwerk bijdraagt aan het versterken van het topsportklimaat (Enquête Platform topsport)								
	- (2016)	- (2017)	- (2018)	- (2019)	- (2020)	meting (2021)	- (2022)	- (2023)	- (2024)
Indicator 8	Aantal verenigingen met actief beleid op het gebied van Veilig Sportklimaat, VOG, vertrouwenspersoon (Jaargesprekken SportSupport)								
	- (2016)	- (2017)	- (2018)	- (2019)	- (2020)	meting (2021)	- (2022)	- (2023)	- (2024)

Thema Ruimte voor nieuwe sport- en beweegvormen

Nieuwe sport- en beweegvormen en bewegen in de openbare ruimte dragen bij aan de doelstellingen binnen het sportbeleid om uitval te voorkomen en het (opnieuw) toetreden tot sport en bewegen te stimuleren. Doelstelling is om deze nieuwe sport- en beweegvormen te erkennen en een plek te geven binnen het sportbeleid. Gemeente heeft geen directe rol, maar volgt ontwikkelingen en faciliteert waar mogelijk.

Indicator 1	Aantal opgevangen signalen van inwoners en/of sportaanbieders ter vernieuwing/ verbetering beweegvriendelijke omgeving (Registratie SportSupport/Sportakkoord)								
	- (2016)	- (2017)	- (2018)	- (2019)	- (2020)	meting (2021)	- (2022)	- (2023)	- (2024)
Indicator 2	Tevredenheid (cijfer) sportverenigingen over de aanpak vandalisme en overlast sportaccommodaties (Enquête SportSupport)								
	- (2016)	- (2017)	- (2018)	- (2019)	- (2020)	meting (2021)	- (2022)	- (2023)	- (2024)
Indicator 3	Tevredenheid (cijfer) sportverenigingen en anders georganiseerde sportaanbieders over het netwerk (Enquête SportSupport/Sportakkoord)								
	- (2016)	- (2017)	- (2018)	- (2019)	- (2020)	meting (2021)	- (2022)	- (2023)	- (2024)

Thema Sport en bewegen in het sociaal domein

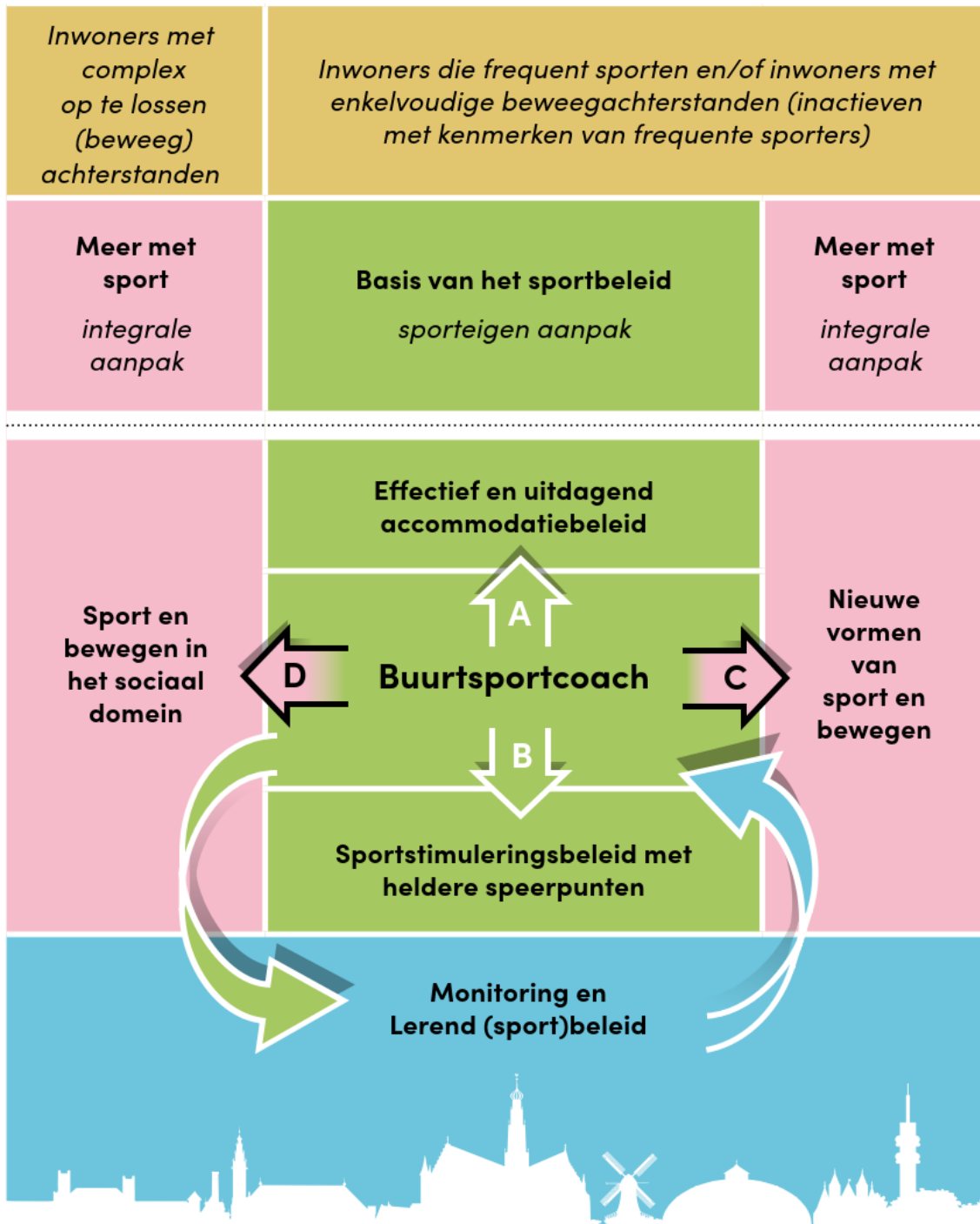
Doelstelling is om mensen met complex op te lossen (beweeg)achterstanden in beweging te krijgen en de sportinfrastructuur te benutten voor het leveren van een bijdrage aan het realiseren van de ambities van andere beleidsterreinen. Een belangrijke voorwaarde is dat deze beleidsterreinen dan

ook willen participeren en investeren om mensen in beweging te krijgen en de kracht van sport en bewegen te benutten binnen het sociaal domein.

Indicator 1	Aantal sport- en beweegprogramma's dat samen met maatschappelijke partners is ontwikkeld en/of uitgevoerd (Registratie SportSupport)	-	-	-	-	-	meting	-	-	-
		(2016)	(2017)	(2018)	(2019)	(2020)	(2021)	(2022)	(2023)	(2024)
Indicator 2	Aantal vitale sportverenigingen met aanbod voor deze doelgroep (Verenigingsmonitor SportSupport)	-	-	-	-	-	meting	-	-	-
		(2016)	(2017)	(2018)	(2019)	(2020)	(2021)	(2022)	(2023)	(2024)
Indicator 3	Aantal % van de partners binnen de wijkaanpak dat ervaart dat de activiteiten sportbuurtwerk bijdragen aan de doelstellingen benoemd in de wijkaanpak (Enquête SportSupport)	-	-	-	-	-	meting	-	-	-
		(2016)	(2017)	(2018)	(2019)	(2020)	(2021)	(2022)	(2023)	(2024)

Bijlage 2 Taak- en rolomschrijving

De uitvoeringsorganisaties SportSupport en SRO en de buurtsportcoaches vervullen een belangrijke rol in de uitvoering van het sportbeleid. Door hun taak- en rolomschrijving te concretiseren, kan gerichter ingezet worden op de verschillende thema's en ambities van de Agenda voor de Sport 2020+. In onderstaand figuur 2 zijn schematisch de verschillende typen (A, B, C en D) weergegeven die de uitvoeringpartners en buurtsportcoaches invullen.



Figuur 2 Rollen buurtsportcoaches

Type A en B zijn onderdeel van de 'sporteigen aanpak' en werken op thema's die primair de verantwoordelijkheid zijn van het sportbeleid:

- A: activeren investeringen (verbeteren gebruik) → taken en rollen: in kaart brengen gebruik en behoeften, deskundigheidsbevordering, verenigingsadvies en ondersteuning;
- B: voorkomen uitval/inspelen op lage beweegdrempels op de grens van sportstimulering en verenigingsadvies → bewustwording, initiatiefnemer, verbinden, begeleider, ondersteuning waar mogelijk, uitvoering waar nodig.

Type C en D zijn onderdeel van de 'integrale werkwijze' en werken op thema's waarvoor verschillende beleidsterreinen een gezamenlijke verantwoordelijkheid hebben:

- C: onderdeel van integrale aanpak sport en bewegen in de openbare ruimte → taken en rollen: bewustwording, belangenbehartiging, verbinden verschillende type aanbieders;
- D: partner in sociaal domein, activeren inwoners met complex op te lossen bewegachterstanden → Initiëren of deelnemen in partnership (gedeeld eigenaarschap), kansen kracht van sport laten zien, Verenigingsadvies en ondersteuning.

Deze verschillende typen vragen een ander aandachtsgebied (specialisme) en andere rollen en taken van de uitvoeringspartners en buurtsportcoaches. Elk type buurtsportcoach behoudt de vrijheid binnen de uitvoering, maar kan gericht werken aan de doelen en het verenigen van het netwerk. Daarbij is het implementeren van een lerende aanpak essentieel, zodat de buurtsportcoach de informatie kan verzamelen om te bepalen of de gekozen aanpak werkt of bijgestuurd moet worden. Bij lerend beleid wordt tijdens de uitvoering op een systematische wijze informatie verzameld over doelbereik en (ervaren) effectiviteit van de gekozen werkwijze. Dit is de basis voor de verbeterplannen en verantwoording.

Bijlage 3 Lijst sportverenigingen

Vereniging	Wijk
Alliance '22	Centrum/Zuid-West
Budovereniging In De Toelast	Centrum/Zuid-West
Capoeira School semente	Centrum/Zuid-West
De Gouden Schaats	Centrum/Zuid-West
Duinvliet	Centrum/Zuid-West
Geel Wit '20	Centrum/Zuid-West
Haarlemse LTC	Centrum/Zuid-West
HCC Rood en Wit	Centrum/Zuid-West
Houtsche RFC	Centrum/Zuid-West
Kenamju judo	Centrum/Zuid-West
Kindermanege Bosch en Vaart	Centrum/Zuid-West
Koninklijke HFC	Centrum/Zuid-West
KSV Haarlem	Centrum/Zuid-West
Shaolin Centrum Haarlem	Centrum/Zuid-West
Tafeltennisvereniging TSTZ Haarlem	Centrum/Zuid-West
Tennisvereniging LTC Eindehout	Centrum/Zuid-West
THB Honk- en softbal	Centrum/Zuid-West
THB Voetbal	Centrum/Zuid-West
Aikido Kennemerland	Noord
Atletiek Vereniging Haarlem	Noord
Badminton Kennemerland	Noord
Bato Haarlem	Noord
Bowling Vereniging Haarlem	Noord
Bridgeclub Schoten	Noord
DSG Ritmiekdans	Noord
DSS - Honk- en softbal	Noord
DSS - Voetbal	Noord
Duinwijck BC	Noord
EDO Haarlemse Footballclub	Noord
FC Haarlem-Kennemerland	Noord
Galaxis	Noord
Haarlemse Damclub	Noord
Haarlemse Jachtclub (HJC)	Noord
Haarlemse Kegelbond	Noord
Haarlemse Korfbalclub Aurora	Noord
Haarlemse Korfbalvereniging HKC	Noord
Haarlemse Schaakclub Kennemer combinatie	Noord
HC Haarlem	Noord
Hengelsportvereniging Haarlem	Noord
Honk- en softbalvereniging Schoten	Noord
IJclub Haarlem	Noord
Kanovereniging De Trekvogels	Noord

KAV Holland	Noord
Kinheim	Noord
Korfbalvereniging CKV Rapid	Noord
Lawn Bowls	Noord
Nautic Explorer	Noord
Onze Gezellen - Badminton	Noord
Onze Gezellen - Basketball	Noord
Onze Gezellen - Honk & softbal	Noord
Onze Gezellen - Veld Voetbal	Noord
Onze Gezellen - Zaalvoetbal	Noord
PUK Boules	Noord
Rugbyvereniging RFC Haarlem	Noord
Schaakvereniging Het Witte Paard	Noord
Schietvereniging De Vrijheid Haarlem	Noord
Sparks Haarlem	Noord
SV De Blinkert	Noord
Tafeltennisvereniging Oranje Zwart	Noord
Tafeltennisvereniging Spaarne	Noord
TV Kontakt	Noord
TV Pim Mulier	Noord
VOLO	Noord
VV Schoten	Noord
VVH	Noord
Zwemvereniging De Watervrienden	Noord
Zwemvereniging Haerlem	Noord
Dojo Munen Muso	Oost
Haarlem Bowls	Oost
Haarlemse Korfbalvereniging Oosterkwartier	Oost
HLC Haarlem	Oost
HYS	Oost
Schietvereniging Generaal van Merlen	Oost
Tafeltennisvereniging GTTC Haarlem	Oost
Toerclub Excelsior	Oost
Voetbalvereniging DSK	Oost
Wielervereniging Excelsior	Oost
Baseball Academy Rabbits Kennemerland	Schalkwijk
Basketballvereniging Triple ThreaT	Schalkwijk
Haarlemse Go Club	Schalkwijk
Haarlemse Kano Vereniging	Schalkwijk
Haarlemse Reddings Brigade	Schalkwijk
HBSV Brederode	Schalkwijk
HMHC Saxenburg	Schalkwijk
HSRV Amphitrite	Schalkwijk
Hwa-Rang Dragon	Schalkwijk
Jeu de Boulesvereniging De Gouden Gooi	Schalkwijk
Mug Haarlem	Schalkwijk
Olympia Haarlem - Badminton	Schalkwijk

Olympia Haarlem - Biljart	Schalkwijk
Olympia Haarlem - Darts	Schalkwijk
Olympia Haarlem - Honk- en softbal	Schalkwijk
Olympia Haarlem - Klaverjas	Schalkwijk
Olympia Haarlem - Voetbal	Schalkwijk
Ons Kinnehim	Schalkwijk
OVH Onderwatersportvereniging Haarlem	Schalkwijk
Schaakvereniging Het Spaarne	Schalkwijk
SV Dio	Schalkwijk
Sv United	Schalkwijk
Tennis- en Squashcentrum Overhout	Schalkwijk
Triathlonvereniging IZGS Haarlem	Schalkwijk
VC Spaarnestad	Schalkwijk
Vollybalvereniging Plesman	Schalkwijk
Wandelvereniging CWSV Het Spaarne	Schalkwijk
Wereld Dans ORO	Schalkwijk
Zwemvereniging De Watertrappers	Schalkwijk

Lijst van sportverenigingen die bekend zijn bij SportSupport Kennemerland (versie april 2020)

Dit is een uitgave van gemeente Haarlem,
29 september 2020

Postbus 511
2003 PB Haarlem
Tel. 14 023

haarlem.nl